

До 75-річчя академіка НАН України Мирона Онуфрійовича Лозинського

22 серпня 2008 року виповнилося сімдесят п'ять років видатному вченому в галузі органічної хімії, директору Інституту органічної хімії Національної академії наук України, академіку НАН України Мирону Онуфрійовичу Лозинському.

М.О.Лозинський зробив визначний внесок у хімію гетероциклічних сполук та дослідження природи взаємозв'язку між будовою молекул, їх фізико-хімічними властивостями та характером біологічної активності. Ним створені та впроваджені в практику препарати для медицини та ветеринарії, засоби хімізації сільського господарства, хімічні добавки до полімерних матеріалів, інгібітори накипоутворення, антимікробні добавки до мастильно-охолоджувальних рідин.

Мирон Онуфрійович народився у м. Куликів Львівської обл. в селянській родині. 1956 року він закінчив хіміко-технологічний факультет Львівського політехнічного інституту. У 1956-1958 роках працював молодшим науковим співробітником Рубіжанської філії Науково-дослідного інституту органічних напівпродуктів і барвників Мінхімпрому СРСР. З 1958 року і до цього часу працює в Інституті органічної хімії НАН України: спочатку аспірант, потім молодший науковий співробітник. З 1965 року — старший науковий співробітник, з 1971 року — начальник Центральної заводської лабораторії Дослідного виробництва Інституту органічної хімії НАН України, з 1980 року — завідувач відділу хімії біологічно активних речовин, з травня 1983 року — заступник директора Інституту з наукової роботи, а з 1998 року — директор Інституту органічної хімії НАН України. Доктор хімічних наук з 1974 р., професор з 1988 р., член-кореспондент НАН України з 1990 р., академік НАН України з 2000 р.

Широко відомі дослідження ювіляра з синтезу та реакційної здатності похідних арилгідразоноілхлоридів та арилімідоілхлоридів аліфатичних дикарбонових кислот, які є важливими синтонами для одержання різноманітних типів гетероциклів. При цьому ним відкрито перегрупування о-нітратів арилімідоілшавлевої кислоти в нітроаніліди шавлевої кислоти, знайдені нові реакції рециклізації гідразонів 2-ацилметил-1Н-бензімідазолів у нові гетеро заміщені похідні бензімідазолу і піразолу.

М.О.Лозинським із співробітниками виконано великий обсяг досліджень із вивчення реакційної здатності органічних сполук з активною метиленовою групою в реакції Яппа-Клінгемана та хімічних властивостей нових типів гетероциклічних систем — 5-арил-1,3-дитіан-1,1,3,3-тетраоксиду і 1,3-дитіентан-1,1,3,3-тетраоксиду. Також вперше синтезовано СН-кислоти — похідні фторованих β-дикетонів, що містять атом кисню у фторованому фрагменті. З використанням цих синтонів отримано гетероциклічні сполуки з фторовмісними замісниками.

У співдружності з працівниками Інституту фізики Академії наук Білорусії (проф. В.С.Хоменко) і Фізико-хімічним інститутом ім. О.В.Богатського НАН України (Одеса) (проф. С.Б.Мішкова) синтезовані стійкі комплексні сполуки хелатного типу з рідкісноземельними елементами, досліджено їх люмінесцентні властивості та ефективність як зсуваючих реагентів у ПМР-спектроскопії.

М.О.Лозинським встановлені залежності “будова — біологічна активність” амінокислот, 2-меркаптоалкілзаміщених бензімідазолів, четвертинних амонієвих солей.

Під керівництвом М.О.Лозинського створено субстанції оригінальних лікарських препаратів — актопротектора “Бемітил”, антигіпоксанту “Томерзол”, антимікробного препарату “Ломаден”. У співдружності з Інститутом біохімії ім. О.В.Палладіна НАН України та Інститутом фармакології і токсикології АМН України впроваджено в медичну практику новий протипухлинний препарат “Мебіфон” для лікування захворювань молочної залози. Спільно зі співробітниками Українського науково-дослідного інституту педіатрії, акушерства і гінекології АМН України в медичну практику впроваджено оригінальний утеростимулятор “Адемол”.

Мирон Онуфрійович — співавтор понад 500 наукових праць, у тому числі 7 монографій та підручників, біля 300 авторських свідоцтв і патентів, 44 з яких впроваджені в народне господарство. Підготував доктора та 10 кандидатів хімічних наук.

Він проводить велику науково-організаційну роботу як директор Інституту органічної хімії НАН України, він головний редактор “Журналу органічної та фармацевтичної хімії”, заступник головного редактора “Українського хімічного журналу”, член редколегій “Журналу органічної хімії”, “Фармацевтичного журналу” та “Вісника фармації”.

М.О.Лозинський був головою організаційних комітетів Українських республіканських конференцій з органічної хімії та міжнародних конференцій, присвячених пам'яті академіків НАН України О.В.Кірсанова, Л.М.Марковського, Ф.С.Бабичева, Українсько-Польсько-Молдавського симпозиуму з супрамолекулярної хімії, 11 Міжнародного семінару зі сполук включення, які проводив Інститут органічної хімії НАН України. Він є заслуженим винахідником УРСР, членом науково-експертної ради Фармакологічного Центру МОЗ України, лауреатом премії ім. А.І.Кіпріанова НАН України.

Наукова громадськість щиро вітає Мирона Онуфрійовича з його славним ювілеєм, бажає міцного здоров'я, наснаги, довгих та щасливих років життя, нових творчих здобутків.